

Відповідно, найвищий бал отримає той студент, який успішно пройшов усне і письмове тестове випробування. Менший бал виставляється студенту, який продемонстрував здатність критично мислити, володіння великим лексичним запасом, вміння використовувати складні граматичні конструкції, але мав орфографічні або пунктуаційні помилки, або не продемонстрував швидкості мовлення. Студент, який володіє лише примітивними граматичними конструкціями, обмеженим лексичним запасом, і при цьому не вміє розкрити тему, довести свою точку зору, отримує низький бал.

Висновки. У ході дослідження виявлено, що тестові завдання активно використовуються у вищій школі відповідно до вимог сучасного педагогічного процесу. Упорядковано та з'ясовано критерії складання тестів, а також надано порівняльну характеристику тестових завдань у США і Україні. При розробці тестів слід дотримуватися певних правил: уникати питань з вимогою позначити неправильну відповідь; запобігати двозначного розуміння тестового запитання; упорядковувати тести за рівнем складності; добирати відповідний навчальний матеріал для тестових завдань; поширювати практику застосування комбінованих тестів як найбільш об'єктивних.

Визначено, що комбіновані тести, розроблені на базі таксономії Б. Блума, вважаються найбільш валідними, тому що дозволяють перевірити одночасно навички низького та високого рівня мислення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аванесов В. Композиция тестовых заданий. Москва: Центр тестирования, 2002. – 240 с.
2. Аношкова Т. Застосування таксономії Блума у навчанні іноземної мови [електронний ресурс]. URL: <http://www.kamts1.kpi.ua> > default > files > files > anoshkova_zastosuvannya (дата звернення: 13.09.2019).
3. Петухова І. Тестування в освіті України крізь призму розвитку психолого-педагогічної науки (кінець XIX – перша третина XX ст.): автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01. Житомир, 2013. 20 с.
4. Тартарашвили Т. США. Инструменты регулирования качества образования. – Москва: ЗАО «Новые печатные технологии», 2015. – 448 с.
5. Anderson L. A taxonomy for learning, teaching and assessing. New-York: Longman, 2001. – 336 p.
6. Bloom B. Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goals. New-York: Longman, 1984. – 207 p.
7. Thorndike R., Hagen E. Measurement at evaluation in psychology and education. New-York: Wiley; London: Chapman and Hall, 1955. – P. 5 – 23.

УДК 80'0+81:572+37.013

Ляшенко Л.М.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка СУЧАСНІ НАУКИ ПРО ПОЯВУ ФУНКЦІЇ МОВЛЕННЯ У ЛЮДИНИ

Головною темою статті є огляд сучасних уявлень про прадавні витоки формування у попередників Homo Sapiens і самої людини спроможності до чіткого мовлення як основи інтелекту й усіх успіхів сучасного людства у завоюванні Землі та перетворення у гегемона біосфери. Вказано, що на Заході термін «інтелект» використовується тільки в однині, а от у темі «майбутнє» науковці аналізують не один-єдиний варіант (як у нас в радянські часи), а широку множину з різноманітними пропозиціями руху вперед. На жаль, найбільш поширені прогнози (приклад – теорія глобального потепління) є помилковими. В аналізі минулого сучасні молоді науки швидко накопичують точні факти, що дає змогу об'єктивно розглянути еволюцію мовлення і використати її для удосконалення викладання

іноземних мов та для цілей лікування аутистів. Відзначено хороші перспективи англійської мови на шляху до глобального застосування.

Ключові слова: сигнали, походження мовлення, зміни мов, поширення тегів, формування глобальної мови

The main topic of the article is a review of modern ideas about the ancient origins of the formation of the precursors of Homo Sapiens and of man himself the ability to clearly speak as the basis of intelligence and all the successes of modern mankind in conquering the Earth and turning into a hegemon of the biosphere. It is stated that in the West the term "intellect" is used only in the singular, but in the topic "future" scientists analyze not a single variant (as we have in Soviet times), but a wide variety with various proposals moving forward. Unfortunately, the most common predictions (for example, global warming theory) are wrong. In the analysis of the past, today's young sciences are quickly accumulating accurate facts, allowing them to objectively consider the evolution of language and to use it to improve the teaching of foreign languages and to treat autists. Good prospects of English language on the way to global application are noted.

Keywords: signals, origin of speech, language changes, tag propagation, global language formation

Главной темой статьи является обзор современных представлений о древних истоках формирования у предшественников Homo Sapiens и самого человека способности к четкой речи как основы интеллекта и успехов современного человечества в завоевании Земли и преобразовании в гегемона биосферы. Указано, что на Западе термин «интеллект» используется только в единственном числе, а вот в теме «будущее» ученые анализируют не единственный вариант (как у нас в советские времена), а широкое множество с различными предложениями движения вперед. К сожалению, наиболее распространенные прогнозы (пример – теория глобального потепления) являются ошибочными. В анализе прошлого современные молодые науки быстро накапливают точные факты, позволяет объективно рассмотреть эволюцию речи и использовать ее для совершенствования преподавания иностранных языков и для целей лечения аутистов и других пациентов. Отмечено хорошие перспективы английского языка на пути к глобальному использованию.

Ключевые слова: сигналы, происхождение речи, изменения языков, распространение тегов, формирование глобального языка

Актуальність і постановка проблеми. Історична доля українського народу була виключно несприятливою і початкові переваги життя на лісостепових чорноземах в умовах кліматичного оптимуму, які відзначені формуванням трипільської культури і основи для сім'ї індоєвропейських мов (ми писали про це у статті [6]), були потім втрачені під час ворожих азійських навал і задушливих обіймів «великого імперського брата» (маємо на увазі Російську імперію). Не випадково мовне питання є отруйним спадком минулих часів і лишається серйозною проблемою не тільки для керівників України, а й для всього населення, зокрема, усіх педагогів.

Ми вважаємо, що більшість недоліків сучасної української освітньої сфери, зокрема – вивчення іноземних мов, – мають витоки в радянському періоді. Багато років тривав перехід від «багатовекторної політики» до правильної орієнтації на приєднання до Європейського Союзу. Тільки зараз серйозно ставиться питання витіснення російської мови з її лідерської позиції в науках і культурі. Ми вітаємо намір освітніх керівників України значно посилити вимоги до якості викладання

сучасних мов. Зокрема, сподіваємося й на те, що через 4-5 років відмінне знання англійської мови буде обов'язковою вимогою до абітурієнтів національних університетів й усіх програм, насамперед – магістерських і докторських.

Наш фаховий обов'язок – викладання англійської мови студентам природничих факультетів, яких найбільше цікавить майбутнє обраних наук і можливості застосування у них англійської мови. Автору доводиться цікавитися футурологією і обирати для студентів інформацію фахового характеру. Саме тому з метою отримання нових знань ми приєдналися до спілки викладачів і науковців України – Київського клубу «Антиколапс», – яка (за прикладом Римського клубу – [8] та ін.) шукає шляхи подолання загрози екологічного та інших колапсів. Спільно ми створили перші праці, в яких сформульовані цілі Клубу і запропоноване наше бачення боротьби з колапсами ([2; 3] та ін.). Ми змогли також познайомитися з новітньою інформацією антропологічного плану, що безпосередньо пов'язана з пошуками відповіді на кардинальне питання щодо появи у людини спроможності до мовлення та одночасного вдосконалення інтелекту. Ми виявили, що у поширених педагогічних виданнях України новітня інформація з відповідями на це запитання висвітлена недостатньо.

Мета статті – загальний огляд уявлень про еволюцію мовних спроможностей людини, а головне завдання – виклад новітніх досягнень археології, біології, когнітології та інших наук щодо найбільш імовірних витоків мовлення та передбачення подальшої еволюції національних і глобальних мов, яку необхідно враховувати в діяльності вищої школи.

У виборі методів дослідження ми керуємося прикладом більш досвідчених колег і поєднуємо всі корисні досягнення класичних наук (від філософії до філології). Але участь у Київському клубу «Антиколапс» дала нам змогу познайомитися з основами дуже молодих ноонаук, які спираються на найновіші досягнення у поглибленому вивченні людини в усій її складності. Тут літери «ноо-» означають підвищену «мудрість» і якість цих наук. Нагадаємо, що ці три літери мають витоком грецьке слово «nous», широке значення якого охоплює всю сферу, де використовуються інтелект, розум, мудрість, розуміння, усвідомлення та інші подібні. Загальновідомим є термін «ноосфера», але ми використаємо переважно його розвиток і продовження – нооісторія, ноопедагогіка, нооекономіка, ноосупільство і чимало інших. Зазначимо, що майже повний їх перелік містить стаття [4], на основі якої її авторам видані авторські свідоцтва (укр. та англ. мовами).

Виклад результатів. Розпочнемо з власного невеликого спостереження лінгвістичного характеру. Ми помітили існування чималих відмінностей у нашому та «західному» використанні термінів «інтелект» і «майбутнє». Науковці Заходу застосовують перший тільки до однієї особи, відмовляючись вважати реальністю поняття «інтелект групи» чи «інтелект нації». Ми вважаємо цей погляд правильним, а докази цього надають етологія та когнітологія (утім, їх виклад виходить за межі статті).

На наших теренах слово «майбутнє» ми зазвичай використовуємо тільки в однині. Це ще більш виразна суперечність з практикою держав Заходу, науковці яких вивчають не одиничне майбутнє, а велику множину різноманітних варіантів. Там поширене словосполучення «futures studies», яке все ж можна (для спрощення) редукувати до «futurology». Зауважимо, що англomовний Google на запит по цьому слову пропонує для ознайомлення майже 36 мільйонів матеріалів, рекомендуючи

чітко розрізняти хоча б найголовніші варіанти майбутнього – можливе, найбільш імовірне і бажане. Вказаний нами факт успадкованого від СРСР спрощення уявлень про майбутнє ми пропонуємо пояснювати приматом ідеології над логікою і розумом: Комуністична партія нав'язувала побудову «комунізму», а він автоматично міг бути тільки одним-єдиним, а не складним комплексом різноманітних варіантів. Вказаний редукціонізм мав негативні наслідки не тільки для навчального процесу, в якому не фаворизували оригінальне мислення учнів і студентів, а й для стратегії державного планування. Воно було науковим на початку розвитку СРСР, але постійно погіршувалося, ставши наприкінці непридатним.

Наше перебування у складі учасників Київського клубу «Антиколапс» дало змогу удосконалити знання з нооісторії, що у своїх попередніх працях ми використали для пояснення того, що сім'я індоєвропейських мов та індоєвропейський світ виникли не примітивним і кривавим поширенням первинної мови, а набагато складнішим у формі розповсюдження «хмари тегів» представниками тих народів, які тисячі років намагалися запозичити найвищі технології доби енеоліту у наших пращурів на території Туреччини, Трипілля і Великого Трипілля ([5; 6] та ін.). Для нас «нооісторія» означає сукупність точних датувань і генетичних розшифрувань, які ще півстоліття тому не могли здійснити ні фізика ізотопів, ні сектор «генетика» з біології. Зазначимо, що студенти позитивно ставляться до наших доказів того, що англійська мова стала частиною сім'ї індоєвропейських мов саме через запозичення великотрипільських тегів (іншими словами: не ми все запозичували у французів чи латинян – вони задовго до початку нашої ери знайомилися з технологіями і культурою наших пращурів й успішно перенесли до себе металургійні, транспортні і навіть головні культурно-духовні (зокрема – релігійні) технології.

На наш погляд, Київський клуб «Антиколапс» на основі помічених К.Корсаком екологічно безпечних ноотехнологій (детальніше – у статті [4]) запропонував реальний засіб відвернення екологічного колапсу, а у разі застосування ноонаук – інших небезпек для людства. На цій основі ми пропонуємо студентам те бачення майбутнього, яке вони сприймають позитивно і вже використовують у виборі власних життєвих стежин.

А от у пошуках відповіді на питання про походження функції мовлення більш корисними ми вважаємо не ноотехнології, а останні досягнення тих секторів точних наук, які використовують новітній інструментарій під час вивчення археологічних решток і – це може звучати несподівано – активності людського мозку в його безперервній діяльності. Якщо у недавньому минулому серед науковців панував песимізм (ніколи не пощастить зрозуміти феномен появи у людини мовлення!), то в останні роки безнадія швидко поступається позитивним настроям. Для доведення цього явища використаємо дві статті на вказану тему з академічних науково-популярних часописів (основні автори – не журналісти, а науковці-дослідники), які віддалені у часі на понад дюжину років.

У статті 2003 року наголошено на тому [7], що люди зазвичай у процесі розмірковувань обирають найпростіші варіанти відповідей, зокрема, лінійну екстраполяцію і спрощений варіант еволюції. На цій основі в підручниках молоді пропонують теорію «вибухових змін» – раптову значну зміну ДНК, яка пізніше поширюється через спадковий механізм. Цим успішно пояснюється, наприклад, синій колір очей – всі синьоокі є прямими нащадками тієї прадавньої особи,

генетичний апарат якої зазнав подібної зміни з неістотними «косметичними» наслідками. Але дуже вагомими трансформації з появою, наприклад, виразної мови, не могли бути наслідком точкової зміни одного-єдиного гена. Автори пояснюють, що у результаті реальних змін наслідки охопили і головний мозок, в якому виникли і вдосконалилися зони аналізу звуків і надання їм певного значення (зони Брока і Верніке), і чимало інших частин тіла – від горлового апарату створення звуків з тонким керуванням аж до змін міні-кісточок нашого вуха, які спеціалізуються на поліпшеному сприйманні обертонів голосу людини. Наприкінці цієї статті за 2003 рік висловлюється сподівання на те, що нові археологічні відкриття дадуть змогу виявити важливі деталі мільйонорічної еволюції пращурів людини.

Ці надії вже стають дійсністю, про що свідчить червнева стаття 2019 року «Першими заговорили гейдельбергці», яка коротко узагальнює чимало нових даних про особливості еволюційної конкуренції багатьох невеликих популяцій людиноподібних мавп [1]. Зростання кількості знахідок та акуратніша робота з дрібними кісточками дала змогу точніше простежити не тільки вдосконалення знарядь з каменю та інших матеріалів, а й формування апарату мовлення і сприймання. Вже доведено, що існувало одразу кілька різновидів на віддалених одна від одної територіях, серед яких переможцем став пращур – Homo Sapiens Sapiens. Теми статті стосується такий фрагмент зі статті 2019 року: «Я можу сказати, хто став говорити розбірливо. Це був спільний предок нас і неандертальців – так звана гейдельбергська людина. У неї вже був цілий комплекс пристосувань, які не потрібні ні для чого, крім членороздільної звукової мови... Звичайно, різні гейдельбергські люди теж відрізняються один від одного: палеонтологам просто пощастило. Є таке місце, Сима-де-лос-Уесос, буквально – «Бездня з кістками», урвище, куди гейдельбергські люди, які жили на території сучасної Іспанії кілька сотень тисяч років тому, скидали своїх небіжчиків. І тепер цей цвинтар гейдельбергських людей став джерелом для палеоантропологів. Вони змогли знайти там кілька комплектів (комплектів!) слухових кісточок і по ним відновили криву слуху. І побачили, що різні гейдельбергські люди трохи відрізняються один від одного, але всюди характеристики дозволяють вважати, що був цей другий пік кращої чутності (отже, вони вже чули так, як ми)» [1, с.11, 13]

Ці нові факти не формують, однак, цілісної картини того, які еволюційні кроки упродовж інтервалу 5-3 мільйонів років тому дали змогу через ланцюжок проміжних (людини «вмілої», еректуса й ін.) сформуванню мозкові та інші структури забезпечення роздільного та якісного мовлення. Вказані попередники пересувалися вже у вертикальному положенні, що, безсумнівно, сприяло перебудові горлової частини нашого акустичного апарату. Однак, процес удосконалення був дуже повільним і не мав нічого спільного з уявленнями про швидку сальтаційну еволюцію. Цей варіант став діяти в епоху соціальної еволюції після серії великих технологічних винаходів за активної участі пращурів українців (продуктивне рільництво і скотарство, календар, робота з металами та ін.), головним центром яких стали пенеппленні території Близького Сходу. Для підвищення виробництва їжі люди спустилися з горбів у дельти і низькі заплави рік, де щорічні розливи дуже полегшували процес рільництва. А от безпосередні пращури українців демографічним чином досягли чорноземів України й лишилися на них аж до наших днів, нерідко страждаючи від нападів ворогів-кочівників.

У вказаних та інших своїх працях ми розвинули припущення К.Корсака щодо формування сім'ї індоєвропейських мов не через війни і колонізацію, а через

мирний рух «хмари тегів» шляхом добровільного запозичення іншими народами службових термінів зі сфери тогочасних високих технологій (конярства, колісного транспорту, металургії міді на березовому вугіллі та ін.). Задовго до появи Античної Греції цей процес тривав тисячі років на теренах Великого Трипілля – економічної зони глибокого поділу праці між Карпатами і Західним Сибіром. Він мав катастрофічний кінець, зумовлений вибухом грецького надвулкану Санторін. Це сталося приблизно 3600 років тому, зумовило переселення населення східної частини Великого Трипілля на південь (відоме як «похід аріїв») і зміщення частини населення його західної частини до меридіану Берліна. Цим прискорилися процеси генетичних і мовних змін в центрі Європи, що мали наслідком сучасну складну і фрагментарну мапу Європейського Союзу.

Як мовилося, останні дві тисячі років були несприятливими для українців в аспектах створення власної держави і повторення такого ж впливу на більшість Євразії, який вони здійснили впродовж кількох тисяч років аж до зникнення Великого Трипілля. «Лісовики (великороси)» з Валдайської височини, які мали «чернігівські» слов'янські чоловічі гени, спромоглися використати історичні шанси для створення цілої імперії, кордони якої помчали в усі боки на основі використання людських та економічних ресурсів більшої частини сучасної України. Це не принесло щастя пересічним росіянам, але сформувало у них безмежну пиху і гордість за великі територіальні розміри захопленого. Навіть російська мова не приваблювала населення приєднаних держав (виняток – дітки місцевих князьків і знаті). Вона так і змогла стати учасником історичних змагань за позицію «світової мови» й конкурувати з іспанською, французькою, німецькою та англійською.

Як висновок з викладеного вкажемо на те, що англійська мова перебуває у виключно сприятливих умовах для свого мирного поширення по всій планеті, адже монопольне становище у сфері друкованих та електронних засобів інформації під тиском глобалізаційних економічних процесів спонукає більшість молоді світу вивчати цю мову для отримання вищої освіти та участі у змаганнях за вигідні місця праці. Недоліком дій керівників освіти України ми вважаємо «коротке прогнозування», адже вони пропонують готувати мулярів, кравчинь, трактористів та ін., не помічаючи надходження нооери – часу технологій 7-го укладу (приклад – вирощування необмеженої кількості м'яса з дрібки стовбурових клітин у великих і безпечних для використання біореакторах). Нооера не настане миттєво, тому наша система освіти має всі можливості устигнути підготувати молодь до приходу тих нових професій, про які не здогадуються навіть фантасти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бурлак С., Орлова О. Первыми заговорили гейдельбергские (2019) // Троицкий вариант. – 2019. – №13, 2 июля. – С. 11,13 (URL: <https://trv-science.ru/uploads/282N.pdf>) 3-07-2019
2. Корсак К., Корсак Ю., Антонюк Л., Благініна С., Бойчук О., Давиденко Н., Кірик Т., Ляшенко Л., Пилипенко С., Похресник А., Сосько С. (2019) Рух людства до двох організованих ним колапсів – екологічного і духовно-інтелектуального. Який небезпечніший і чи є порятунок? // Вища школа. – 2019. – №3. – С. 7- 18
3. Корсак К., Корсак Ю., Кулик О., Лісовська Л., Ляшенко Л. та ін. (2019) Молоді науки про генетичне та еусоціальне в людині та її боротьбі з двома колапсами // Вища школа. – 2019. – №4. – С. 36-51
4. Корсак К., Корсак Ю. (2019) Нооглосарій-2 – ноонауки для майбутнього без колапсів // Вища школа. – 2019. – №2(175). – С. 31-53